

**PATER
OLAV MÜLLER
SS.CC.**

**Tre intervju ved
Dordi Glærum Skuggevik**

Pater Olav Müller SS.CC.
Tre intervju ved Dordi Glærum Skuggevik
Eget forlag – Surnadal
2018

ISBN 978-82-991394-1-0 Trykt, heftet
ISBN 978-82-991394-2-7 E-bok (PDF)
URN:NBN:no-66655

Trykk: NTNU Grafisk senter

Omslagsbilde: Pater Olav Müller 8.februar 2018
Foto: Dordi Glærum Skuggevik

Pater Olav Müller SS.CC.

Tre intervju

ved

Dordi Glærum Skuggevik

Eget Forlag – Surnadal

2018

Forord:

I disse tre intervjuene henvender Pater Olav Müller seg til oss alle for siste gang. Av helsemessige årsaker er tiden ved tastaturet og ved skrivebordet over, selv om intellektet og hodet fremdeles er helt som det har pleid å være.

Pater Olav har vært en av Norges store intellektuelle i sin tid. Men, han har vært en doldis. Heldigvis ble mye av det han har skrevet og sagt, reddet inn i bøkene *Pateren dypper pennen* og *Pateren kvesser pennen*.

Hans viktige og interessante «stor-essay» *Et streiftog gjennom Den katolske kirkes historie i Norge fra den første misjonstid til nyere tid* – gav han overraskende nok ut på eget forlag - 1. opplag i 2011, 2.opplag i 2012. Han ble assistert av sr. Anne Bente Hadland OP med manusarbeidet, og Jan Erik Kofoed med trykking, digital PDF og URN-utgave på nettet.

Jeg takker her Jan Erik Kofoed for opplysninger og assistanse med å få også disse intervjuene trykket og lagt ut i digital PDF og URN-utgave på nettet.

I disse intervjuene møter vi et tidssvitne, og ikke minst et øyenvitne – til vår egen historie, både når Pater Olav, den gang – Dagfinn Müller, er politisoldat i Sverige og i Finnmark under krigen, når han går i kloster i Holland etter krigen, når han er prest i Tyskland etter krigen – frem til han kommer hjem til Norge i 1957 og han opplever hvordan det var å være en ung norsk katolsk prest i sitt eget land.

Intervjuene er derfor ikke bare en mini-biografi av vår avholdte, respekterte og elskede pater Olav - vår lærer, prest,

skriftefar og venn - men et stykke direkte observert historie
fra vår nære fortid og vår samtid.

Intervjuene er gjennomgått, korrigert og godkjent av pater
Olav.

Pater Olav Müller, med døpenavnet Dagfinn,
ble født i Trondheim 18. april - 1924.

Glærum, høsten 2018.
Dordi Glærum Skuggevik

Intervju I med pater Olav Müller 23. og 24. sept. 2016

Emne: Hans deltakelse i 2.verdenskrig.

- *For en tid tilbake snakket du for første gang med meg om det du var med på under 2. verdenskrig. Vi hadde da kjent hverandre i over 30 år, og du bragte det aldri på bane, og jeg spurte ikke. Det er i grunnen merkelig. Den gangen skrev jeg ikke ned noe. Er det greit at vi kan ta en samtale om dette nå, og at jeg noterer?*
- Ja, det er greit. Da krigen var over, og jeg reiste til klosteret i Holland, la jeg alt dette med krigen bak meg.
- *Hvorfor dro du til Sverige?*
- Jeg hadde vært med på noe undergrunnsarbeid. Lengselen var der, etter å komme til England og slåss. Måtte dra østover.
- Allerede som 16-åring tenkte jeg å flykte til England. En gymnasiast fra Kirkenes begynte å vanke i huset hos oss, for han forelsket seg i søstra mi. Han gav seg ut for å være «jøssing» - men far tok feil lomme en gang ute i gangen, og der lå det et brev adressert til ham som «Hirdkamerat». I andre lommen lå Bibelen. Han ble senere tatt til fange i Finnmark som spion. Han krysset vidda med bare en liten matpakke. Han var en villmann. Og vakker. Sønn av en trelasthandler. Leder for Arbeidstjenesten i Finnmark. Arbeidstjenesten var jo ikke noen politisk organisasjon. Han gikk på Follo (Orkdal off. landsgymnas). En kvinne reddet ham i retten etter krigen. Han kom og hilste på meg etter at

jeg var blitt prest.

- *Når dro du?*
- I september 1942. Jeg var 18 år da. Vi var tre i følget, og dro over Innbygda/Selbu, over Kjølen til Blåhammarstugan og til Storlien. Mine foreldre kjøpte et småbruk på Selbustranda under krigen. Vi ville til England og melde oss som soldater, men vi i Trøndelag kunne ikke ta båt over, slik som dem på Vestlandet. Vi hadde noen etter oss. Mor oppdaget det senere. Han som organiserte forfølgelsen slapp unna, for lensmann n.n. intervenerte. Da vi meldte oss i Sverige, ble det forhør. Jeg oppnådde flyktningstatus. Det gikk greit. Mange andre ble avvist og returnert til Norge. De måtte finne et annet sted for å prøve seg. Vi ble mottatt med svensk smørgåsbord, og det var fantastisk for oss som kom fra krigens Norge, der det var smått med mat på denne tiden. Vi ble sendt ned til Kjeseter Slott i Småland til nye forhør. (...) Så ble vi sendt lenger ned i Småland til eksersis. Deretter bar det til Uppsala, til et gymnas for flykninger. Traff Håkon Karlsen der. Han var forelsket i søstra mi. Vi fikk hybel sammen. Vi sloss, men ikke så alvorlig. Vi ville til England, ikke på gymnaset. Men før jeg kom til Sverige, ble det slutt på flyene som gikk fra Stockholm til England. Ryktene gikk ut på at en måtte trene seg opp på skogsarbeid, og bli «fit» for kamp. Jeg sluttet på gymnaset, dro 3 mil til Solefteå, og hogg stor bjørk i skogen der ett år. Slitsomt å måke bort den djupe snøen så en kom til med saga. Mye snømåking, men ble i god form. Tyskerne var enda på fremmarsj, så det var stengte områder for flykninger i Sverige. Forbudte områder. Da juni/ juli kom, var vi lei av skogen. Vi ville til England. Håkon Karlsen, Harry Eriksen og jeg hadde spart opp lønna. Vi pakket sekkene hemmelig. Planen var å komme seg til Kiruna, deretter til Finland og over til Sovjet, til Murmansk. Håkon snakket flytende svensk.

Han var et språkgeni – snakket sydsvensk også. Vi tok drosje fra Kiruna til Karesuando. Vi hoppet av midt på turen og gikk mot sørøst til fots. Dette var nå i juli, 1943.

- Så møtte vi myggen. Vi gikk og gikk. Viftet oss med kvister. Kunne ikke sove. Vi sov 2 timer på en myr. Det var midnattsol. Torneå: vi måtte over. Flåten – ikke god nok. Ser elvebåter på andre siden. Jeg svømte over med beksømsko. Loddtrekning om det. Men, når jeg kommer over, så er båtene borte. Svømte tilbake. Lå i en kåk. Mygg inne og ute. Samme på finsk side: myr, bjørk og mygg. Da Harry Eriksens armbåndsurs forsvant i opphovnet kjøtt, sa jeg: - Dette går ikke. Enig om dette, og enige om å prøve igjen til høsten, vandret vi 2 mil over grensen til Karesuando. Men da høsten kom, var politileiren etablert og oppreist.
- Vi traff på et kompani svenske grensevakter. -Var emnar ni ta vägen, gossar? spurte de. – Vi skal tilbake til sødra Sverige, der vi kommer från, svarte vi. To av dem kom tilbake, den ene med maskinpistol, og den andre med bajonett. – Sej oss var ni kommer ifrån, ble det spurt, med trist stemme. – Karesuando.
- Fjellet hadde hatt mange øyne. Det var blitt rapportert. Mange nordbaggar hadde prøvd.
- Så ble det Fyllfinkan på oss da. Den beste natten i mitt liv: Ingen mygg. Vi hadde heldigvis ingen våpen. De var hyggelige. Med eskorte kom vi med buss til Kiruna. Det var primitivt, ferger hvor en hanket seg over med tau. Vi hadde hatt kaffestopp, og landfiskalen hadde sett den. – Inte så lett å smite undan her, sa han. Så ble det Fyllfinkan i Kiruna. To måltider pr. dag. Brisk. Do i hjørnet. Harry laget en dukke av ulltepper og smatt ut på dans i Kiruna.

- Det verste er forakten og kulden – ikke mygg. Når svensken kom inn med kalde, grå øyne: - Inte skräpa til veggarna så där! Det var jo gammel rabling på veggene. Kulden – var også det verste i leirene.
- *Når en ser på et kart, og ser de store avstandene fra Torneå og oppover til Murmansk, alle disse store viddene med myrlendt terreng, elver, vann og – mygg, hvordan kunne dere komme på å begynne gå denne lange og til dels farlige veien?*
- Å nei, vi skulle ikke gå lenger enn over til Finland. Der regnet vi med å bli tatt inn av finsk øvrighet og så hjulpet videre med bil opp til Murmansk. Der skulle vi komme oss ombord i en båt som skulle til England. Vi hadde hørt om flere som hadde foretatt ferden til England på denne måten, og som hadde lyktes. Vi hadde hørt dem fortelle om sin vellykkede flukt på radioen fra London.
- Det ble skogen igjen. (...) Geriljakurs på stedet. Flere brakker – samlet fra flere leirer. Jiu-jitsu. I tur og orden innkalt til politileiren Gottøra mellom Uppsala og Stockholm. 3 leire tett inntil hverandre. 3 slags utdannelser. Jeg ble fullt utdannet land-telegrafist. England var ikke viktig lenger. Norske fra England ble nå smuglet til Sverige. Undervisningen betød brudd på nøytraliteten, men tyskerne tapte nå, Stalingrad falt. Det ble lettere å være norsk i Sverige. Vi var 100.000 nordmenn i Sverige nå. «Den glemte armé» ble tittelen på boken om oss.
- 2. Rikspolitikompani var best utdannet. Mye skyting. Jeg ble fullt utdannet på mauser og maskinpistol, spesialisert på pistol, i sammenheng med kommende tjeneste som telegrafist. Håkon Karlsen kom i Reservepolitiet.

- Under utdannelsen til telegrafist i Uppsala, kom jeg på sykehuset der. Militærlegen dr.Vennesland satt 3 døgn ved sengen og trakk livet tilbake. Han hadde brukt den første penicillinen som kom. Urinen gikk i blodet visstnok. - Dr. Vennesland hadde gitt ham antibiotika han ikke tålte, sa de. Dr. Vennesland ristet meg og sa jeg skulle leve. En professor herfra traff en maler i USA, en neger, som var venn av dr. Vennesland, og han fortalte at dr. Vennesland hadde fortalt om dette, og at han hadde sagt – Jeg tok tak i ham og ristet ham og sa – du har værsgod å komme tilbake!
- Jeg ble kjørt inn på dødsrommet. Først døde den ene av de to andre der inne, og så den andre. Søstrene spilte kort om hvem som skulle bære ut nordbaggen når han døde. Da var Gud der, så konkret som det bordet der! Under denne sykdommen ble ikke Guds eksistens noe å diskutere. Når man nærmer seg døden, vil alle ha det samme.
- Jeg hørte ikke om Jesus før jeg kom på skolen. Far studerte ved universitetet i Oslo, og der var det materialistisk historieundervisning. Kant i filosofi. Determinisme – hvor mennesket ikke har noen fri vilje. Broren hans gikk på fylla, men så ble det Bakketun for ham, kristelig folkehøgskole i Indremisjonens rammer. Etterhvert utsatte jeg far for mange diskusjoner.
- På Uppsala gymnas var det to som ble ansett som raringer: Svein Eide fra Porsgrunn og Odd kunne tulle med religionen. 2. Rikspolitikompani var interessant. Vi ble venner. De lærte meg en del om katolisismen, for de var katolikker. Vi tok med 50 øre på restaurant i Stockholm og drakk. Det var spiseplikt, så vi bestilte den ene suppen etter den andre som ikke ble spist. For hver suppe fikk vi 2 små drammer og en halv pils. Så til den katolske kirken - i Uppsala og i

Stockholm. Jeg var med Svein Eide første gang, i Uppsala, da vi enda var på gymnaset der. Noen knelte. Jeg lurte på det – om det var ekstase. Følelsen av noe annet tilstede både i Uppsala og i Stockholm. - Enten er dette sant, eller intet er sant. Her ligger sannheten.

- Uniformer ble utdelt i leiren. Om en uke skulle vi til Kirkenes. Tyskerne var begynt med sin retrett. Finland snudde på en 5-øring, forlot tyskerne og gikk med russerne. Like over nyttår konverterte jeg. Odd var døpt katolikk, Svein Eide var konvertitt. Vi dro til Stockholm så jeg kunne konvertere. Odd sa – du må skrifte. Han skrev opp alt på et ark. Jeg var ikke nervøs. Vi var i Bebdelseskyrkan hos den franske dominikaneren DOM Vanneufville, som var i Oslo i mange år. Han var flyktning. Vi var alle tre i uniform med norsk flagg. – Han må ha undervisning, sa Pater Vanneufville. Odd: - Dødsfare om en uke, frelsesnødvendige sannheter. Etterhvert som presten spurte sine spørsmål, kikket jeg bort på Odd som viste ja og nei med tommel opp og ned. Jeg ble tatt opp i kirken. Dagen etter var det førstecommunion i St. Eugenia-kirken. Deretter tog til Umeå og fly til Kirkenes. Amerikansk fly til Kirkenes. Vi var fullt bevæpnet. Vi snudde én gang på grunn av tyske jagerfly. Vi satt med geværene ved vinduene i flyet.
- Da vi kom til Kirkenes, var det allerede tusenvis av russere der. Russerne stoppet i Kirkenes. Tyskerne stod i Alta.
- Russerne padlet over Pasvikelva på tømmerstokker. Sovjet sendte bølger av straffanger over først. 1000 på 1000 ble de meiet ned av tysk maskingeværild. De russiske soldatene hadde saueskinnskaps og bukser av det samme. Vadmelsstøvlene var innsatt med tjære eller såpe. De levde på russebrød og fett. Russerne forfulgte tyskerne vestover fra

Murmansk-fronten. I Kirkenes oppdaget de det tyske lageret av 100.000-vis av flasker med fint brennevin, og russerne drakk seg dødsens fulle, 1000-vis av russere i 2-3 dager. De stanset der.

- Russerne var overstrømmende og hilste oppover hele armen, og når de var gått videre, da hadde du mistet armbåndsuret ditt. De rev ned uthus, laget store bål og la seg rundt det og sov. Russiske kvinnelige soldater betalte for fotoapparater o.l. med et knull. Først bodde russerne i kjellere. Overstrømmende spanderte de sivtobakk. Alt - storslått, på en måte. Offiserene bodde i fine hus med god mat. Stor avstand til mannskapet. Om natten, i måneskinnet og nordlyset, sang de mot himmelen. Måne og nordlys.
- 1. Rikspolitikompani ble igjen på Kirkenes. 2. Rikspolitikompani dro til Skipagurra. Vi dro opp til Bjørnevatn, 1 mil sør for Kirkenes, og der fikk vi dusja oss, før vi ble sendt med båt til munningen av Tanaelva. Vi snørekjørte etter store engelske belteskutere. I Sirma overnattet vi i kirken. Tyskerne hadde latt den stå igjen. Den ble ikke brent. – Kan jeg som nybakt katolikk overnatte i en protestantisk kirke? tenkte jeg. Vi opplevde polarnatten – hørte ulvene tute oppe i fjellene. Samene hadde ikke våpen. Tyskerne hadde beslaglagt dem. Samene hadde sine egne gammer av stokker og skinn. Jeg besøkte samer. Er glad i samer etterpå. Vi tusket til oss reinkjøtt og svensketobakk. Det var roen, harmonien, vibrasjonene i disse gammene – nesten som....
- «Den glemte arme» skriver ikke om da vi dro vestover til Skoganvarre, som tyskerne hadde forlatt. Kaptein Kvinge fra Bergen hadde avtale med samer om at de skulle kjøre utstyret

vårt over fjellet til Skoganvarre. – Jeg har ikke tid, sa samen – kjører dere neste uke. (...)

- *Hvilket forhold hadde samene til nordmenn og tyskere? Var det kanskje gammelt hat til nordmenn, og var de kanskje smigret av å bli oppvartet som «eksotiske» av tyske soldater?*
- Samene så trolig både nordmenn og tyskere som farlige. Samene var nøytrale, trolig. Det var fjellsamene dette, høvdingene. Men nordmenns holdning til samene kom jo frem da vi ankom Kirkenes: Ungene kom løpende, som de var blitt vant til, og spurte - Hast du bonbons? En norsk soldat kunne høres å si dette: - Det er vel ikke Norge dette – denne lappskiten!
- Skoganvarre hadde vært en tysk forlegning som nå var brent. Vi slo leir der med svenske tolvmannstelt. Vi patruljerte, og hadde trefninger med tyskerne, men ikke i så stor grad. Tyskerne trakk seg bare unna. Vi var mest ordenspoliti. Dette er det ikke skrevet om i «Den glemte armé».
- Reservepolititropper fra Sverige ble ikke fløyet opp, men kom over fjellet, over Karasjok. Deres oppdrag var å reparere veien Karasjok – Porsanger som jugoslaviske straffarbeidere hadde bygd. Tyskerne hadde lagt kasseminer som kan ta en fot. Flere mistet føttene, og veien ble sprengt. Det var en stor ulykke nærmere Karasjok. Det var en tallerkenmine som går opp i luften og så sprenger til sidene. De trodde den var demontert. 12 – 15 soldater gikk med. Andre ble såret. En norsk sykepleierske i Stockholm meldte seg frivillig til å hjelpe, og hun hoppet ut i fallskjerm med utstyret sitt. Det ble til stor hjelp. Så hadde vi «Mamma Karasjok» som det er skrevet om av andre. Hun kastet inn mat til serberne som

skulle jobbe til de døde. Hun ble invitert til Tito, da han tok over ledelsen av Jugoslavia.

- Min jobb som fullt utdannet telegrafist i sambandet var å bære 2 kasser à 20 kg med telegrafiutstyr - teknisk utstyr og batterier, opp på fjelltoppen, og så oppholde meg der i minus 20 grader hele dagen. Det var hardt. Her kunne man ikke ha noe telt eller annet ly. Om kvelden gikk jeg ned igjen med alt, for batteriene måtte lades. Natten tilbrakte jeg i brakka. Dette pågikk flere uker. Vi hadde kontakt med troppene fra Skottland som lå i Porsanger.
- Så kom 8.mai. Vodkaen fløt. Den lå igjen etter tyskerne. Vi fikk slipp fra engelskmennene med mat – vi hadde ingen forsyninger. Det var stor glede. En same kom ned fra fjellet: - Å ja – kæn va det som vainn? Tyskerten drepte overalt – men hain ha mykje brennvinn og tobakk.
- Gode dager ved Hammerfest. Vi fikk ikke noe av æren. Vi passet på tyskerne som plukket miner. Har takket Vårherre for at de tyske væpnede styrkene i Norge kapitulerte sammen med Tyskland. Hadde nok ikke sittet her nå, hvis de ikke hadde gjort det. Evakueringen var over da vi kom.
- 8. mai lå vi i en fjord ved Hammerfest og observerte. Tyske krigsskip lå utafor. Odd Lyng, som var sjefen for sambandet, var ute hos dem og fikk ladet batterier. 1 måned var vi der, så ble vi fløyet til Oslo. Det meste av ovasjonene var over. Vi ble innlosjert på Ila skole. Vi patruljerte i gatene. Traff igjen barndomskjæresten der. Hyggelig gjensyn med henne. Etter noen uker ble jeg dimittert. Uniform og våpen ble innlevert. Så bar det hjem til Trondheim.

- Far og mor var ikke hjemme da jeg kom. Ene søsteren min var på Levanger, og far og mor og min handicappede søster var på Storhaugen, småbruket som mor og far hadde kjøpt under krigen på Selbustranda. Far sa – ingen ting skal forbause meg, selv ikke om du begynner å fly med tyskerne! Jeg ble tatt imot som en fremmed på Storhaugen. Jeg kranglet med far i 2 år. Jeg var 21 år nå. Far sa til mor – Johanna, tror du ikke gutten holder foredrag for meg!
- Det ble 2 år på privat gymnas i Trondheim, og jeg gikk opp som privatist i alle fag. Mor gav meg noen piller så jeg skulle klare å lese om natten. Jeg har jo forstått etterpå at pillene inneholdt amfetamin. De var vanlige den gangen. Husmødrene brukte dem. Det ble Mg i alle fag.
- Å være katolikk da, var et liv med uavbrutt «sverd ved lend». I alle aviser var det sjikane av Den katolske kirke. Skolebøkene var antikatolske. Jeg merket det i skoletimene. En lærer bad meg holde foredrag. Så leverte læreren en tirade i 2 timer mot alt jeg hadde sagt. Far viste meg mer respekt.
- En lektor hadde langt større vingspenn enn de andre. Til eksamen i historie trakk jeg først «Pavedømmet i Middelalderen». Busta føyk! Hvordan forsvare det? (Jeg hadde vært turner.) Matteus 16: «Du er Peter, på denne klippe skal jeg bygge min kirke.» De skjønnte det ikke. Lodd II: «Reformasjonen». Lektor Due gav meg Mg. Morsomt.
- I 1945 – 47 var St.Olav menighet i Trondheim en knøttliten menighet. Prefekt Deutsch var der i 4 år. Han var blitt såret i 1. verdenskrig og var skadet på nervene bl.a. Av ham fikk jeg den undervisningen jeg enda ikke hadde fått. Vi to dro inn til Stiklestad. Menigheten var så fattig den gangen at vi måtte overnatte i benkene i kapellet.

- Du mor, jeg tror jeg vil bli katolsk prest.
- Da ville jeg heller at du hadde giftet deg med en negresse!
- I disse 2 årene hadde Odd Lyng jobb i Malmø. Svein Eide var i England. Svein hadde vært med på seilasene England – Murmansk. Han var konvoiskadet. Vi skjønte det ikke. Han døde i en bilulykke. Druknet? Odd døde for et par år siden, av kreft.
- Jeg forlot Trondheim like etter artium. Jeg vurderte å bli fransiskaner, men i Midt-Norge var alle prestene fra Picpus-ordenen, så jeg dro til deres tyske kloster i Holland, i Simpelfeld.
- I gymnaset var jeg veldig from. Tilbake i Trondheim gikk jeg aller først og hilste på kaffebrennerieier Dahl, stornazisten, som bodde i Stenberget, på toppen av Dyborgveien hvor vi bodde. Forsoningsaspektet var årsaken. Frommere da enn nå? De mistet huset etter rettsoppgjøret og skuespillerne fra Trøndelag Teater flyttet inn. De fikk huset tilbake, men ble økonomisk straffet.
- Etter krigen la jeg alt bak meg. La krigen under jorda. Ny kamp nå: For det himmelske fedreland. Helt siden jeg var 18 år har jeg levd som soldat.
- Dette er bare et skjelett. En prest vet altfor meget om for mye som har formet ham, som han aldri kan si. Løsmunnede prester er en vederstyggelighet.

Birgittaklosteret på Tiller 23. – 24. september, 2016
Dordi Glærum Skuggevik

Intervju II med Pater Olav Müller, 12.oktober 2016.

- *Vi var kommet til der hvor du forlater Norge og går i kloster.*
- I 1947 dro jeg til klosteret Picpus-ordenen hadde i Simpelfeld. Et tysk kloster i Holland, rett over grensen. Første året var jeg postulant. Jeg studerte latin og gresk i 1 år. Det var for lite. Og jeg måtte lære tysk bedre. Jeg måtte også lære å leve etter klosterregelen, lære liturgien og lære klosterets rutiner. Det var et slitsomt år. Å legge seg tidlig, og å stå opp før gongongen slo kl.05, det var uroende og uvant. Upassende klokkeslett for nordbaggen. Men, en skjønn tid. Kristendommen gikk i dybden nå. Men, det var en bratt bakke dette året. Det var mest eldre prester som bodde der da. En fransk prest fra Lotringen/Lorraine gav språkundervisning i både gresk og latin.
- En underlig opplevelse i tre dager, som er vanskelig å skildre, gjorde at troen ble nesten som viten. Natt og dag varte det. Det betød mye for mitt valg.
- Det ble 1 år i Simpelfeld. Det burde vært ett til. Burde lært mer gresk og latin. De andre fikk 4 år med gresk og 6 år med latin.
- Da året var omme, ble jeg smuglet til Tyskland for novisiatet. Dette var en delt landsby. Grensen mellom Holland og Tyskland gikk tvers gjennom landsbyen. En nonne fra en søsterkongregasjon visste når de hollandske og de tyske grensepatroljene passerte, så hun gjemte meg i skjørtene sine og tok meg fort over grensen, til Eifel, vest for Rhinen. Vårt novisiat lå i landsbyen Weibern. Her møtte jeg for første

gang jevnaldrende. Tre hadde vært i krigen og i fangenskap, og fortsatte sine kall her i 1948. Tyskland lå fortsatt i ruiner. Köln og Achen lå i ruiner. Da flyene fløy inn i tårnene i New York i 2001, gjorde det ikke noe inntrykk på meg, for jeg hadde krigen bak meg. Broen som romerne hadde bygd over Rhinen, stod. Kölnerdomen stod. Moderne byggverk røyk som fliser.

- Ved ankomst til novisiatet var det å stappe halm i strisekker til sengeleie. Maten var mest poteter. Martin hadde vært med i Ardenne. Han var skadet, og han fortalte om sine opplevelser. Thomas var en nervebunt. Han tålte ikke stå ved gongongen ved uret.
- Novisiatet skal forberede til et liv i ordenssamfunnet. Ordenshistorien, tidebønnene, Davidssalmene skal læres. En skal lære å leve i fattigdom, i kyskhets og i lydighet, ikke minst. Lydighet var vanskelig for en nordbagge. Vi kunne bli befalt å gjøre de vanvittigste ting. F.eks. å plante blomster opp-ned, skrape en mur med ei skei, ikke spise eller drikke mellom måltidene. Vi måtte be om et glass vann. Vi skriftet ukentlig. Gjennom sjelesorg og skrifte skulle man bli et nytt menneske.
- Ett år varte novisiatet, før en kunne gå inn i ordenen. Det går an å si nei, og isteden ønske sekulararbeid. Det var et hardt år i novisiatet. Vi fikk velge navn. Vi kunne velge mellom tre navn.
- Det var et ganske hardt år. «Bist du stolz?» (hovmodig), var spørsmålet. «Jetzt muss du dich bestimmen!» (Nå må du bestemme deg!) På slutten vaklet jeg mellom denne ordenen og en kontemplativ orden. Det bar tilbake til Simpelfeld, ble smuglet over grensen igjen. Så begynte scolasticatet. 2 år

filosofi først – som jeg er veldig glad for. Filosofien som fag var noe annet der enn det er i Norge. Aristoteles – videre i Scolastikken. Her «svever» det ikke. Dette mangler i Norge.

- Det ble slitsomt da alle krigsfangene kom tilbake, fra Afrika, England, USA, fransk okkupert område. Det var mye nerver. Konflikter mellom gutta. Ingen av dem var nazister, selvfølgelig. Hitler hadde forfulgt Den katolske kirke grundig. 10 år gamle ble de sendt inn i «Jungvolk» - 15 år gamle inn i Hitlerjugend, videre inn i Arbeitdienst og så militæret og ut i krigen. De hadde levd i årevis med krigspropaganda. En viss tid går det ut av det andre øret, men så blir det sittende. Det hadde vært umulig å høre radio fra utlandet. Radioene tok inn bare Tyskland. «Hitler nicht so schlecht» (Hitler var da ikke så verst.) – ble det som satt igjen. Det var ikke hyggelig. De skulle uteske meg. Professoren var flåkjeftet. Jeg hadde lært «å ta livet av tyskere på 20 forskjellige måter». Det var absolutt ikke lett.
- To ganger kom mine foreldre på besøk. De var tolerante, men mitt valg var et slag for dem. De ville ikke få noen barnebarn. «Du kan heller si kondolere,» sa far, da han ble gratulert med min ordinasjon. Men - far møtte en kristendom han aldri hadde møtt før.
- Etter 2 år filosofi og 4 år teologi ble det etterhvert en god tid. Vente meg til tyskerne - og noen skjeve meninger. Egentlig en fin tid. Etter 4 år fikk jeg reise hjem til fars begravelse. Far døde da han var midt i 60-årene. 2 uker hjemme. Rart. Godt å se Trondhjem. Glad i byen. Godt å være hjemme.
- Så – tilbake til klosteret. Når vi tok fatt på teologien, fikk vi eget værelse. Vi slapp å ligge på sovesal med kryssfinerbåser. I pastoralåret hadde vi også eget værelse og større frihet.

Tante Martine kom på besøk. Hun var gift med onkel Per – fars onkel. I 2 år ble jeg prest i Tyskland – den vakreste tiden i mitt presteliv – en helt annen opplevelse av tyskerne. Landsbyen er «die Heimat» (hjemmet). De har en lav fedrelandsbevissthet. Kohl og sammenslåingen av Øst- og Vest-Tyskland – var ikke så viktig. By og landsby med omland har alltid vært enheten, selv om Tyskland formelt ble én stat i 1872.

- Kirken lå i nærheten av novisiatet: Burchbrohl, en mil fra Rheintal, Nieder Oberweiler i Eifel. Her var det mer berg. Jeg trivdes veldig godt, elsket barna og ungdommen – og det var gjensidig. La vekt på barne- og ungdomsarbeidet. Det var 2 km å gå til messen. En god tid. Vi har hatt forbindelse til denne dag. 2 fine år. Hardt arbeide. Ikke tid til å se seg om. Arbeid hele tiden. Godt å være prest der. Det var en fin tid. Det var 4 Wirtschaften (vertshus) der. Når jeg var ferdig med å undervise barna, spiste jeg hos en familie, og på vei hjem til klosteret ble jeg ropt inn på vertshuset: «Kommen Sie mal herein!» (Kom nå inn!) Og det var gratis. Et låvetak i landsbyen brant, og jeg hjalp til med brannslukkingen. Det hjalp mer en tre prekenere! Hovedlæreren var alkoholiker, og borgermesteren var ordentlig nazist under krigen, men de ble tilgitt. Så var det maifesten: Ungkarene + kapellanen møttes på kneipa kvelden før 1.mai, hvor det ble drukket og det ble auksjonert bort jenter til «Maikönigin» (Maidronning). «Frauerversteigerung» het denne tradisjonen. Man måtte kunne holde en tale, og det var faste formuleringer – sjablonger. Ungkarene kjøpte jente etter jente som ble «auksjonert» bort. De som hadde fløyet med gutter fra andre landsbyer, havnet i en «Putt» - en imaginær bøtte. De måtte presten (jeg) «kjøpe». Neste morgen var det satt opp en busk over vinduet til «die Maikönigin», hun som ble kjøpt til høyest pris. I «die Schützenverein» - Skytterlaget, var det

mye moro. Mer moro enn skyting. En av de gamle kunne danse på bordet mellom glassene. Jeg holdt på å bli «Schützenkönig» (skytterkonge). Det ville blitt dyrt. Så var det Fasching! (Karnevalet). Gode Gud, hvor det er trivelig! Achen, Köln, Frankfurt – de er de eneste som kan det! Man kunne bli arrestert av Karnevalspolitiet, med 5 mark i bot, for ikke å ha tatt på seg Karneval-smilet om morgenen. På Feittirsdagen gikk damene ut i gatene og klipte over slipset til karene og kysset politimennene. I Köln, som er erkebispesetet, synger de onsdag kveld: «Wir kommen alle, alle, alle in den Himmel!» (Vi kommer alle, alle, alle til Himmelen!) Erkebiskopen vil så velsigne alle, om han er en ekte Rheinländer. I 1946 stod de opp av ruinene og feiret Karneval! Og sang! Tradisjonen går tilbake til Romertidens Dionysus-fester. Alt snus på hodet. I talene kan du spotte politikerne. Allmuen får reist seg på beina og får tatt igjen. De vasker pengepungene i Rhinen til slutt. Dagen etter, Askeonsdag, starter fastetiden.

(Intervjueren gikk etterpå med en surrealistisk film i hodet av alle disse fargerike, utkledd, syngende karnevalsdeltakerne som plutselig popper opp av grushaugene og ruinene i det sønderbombede Tyskland. Rart ingen har laget film av denne utrolige markeringen av at livet går videre!)

- Folk frøs i ruinene. Erkebiskop Frings lærte dem at hvis du fryser, er det rett å naske brensel fra de store kullhaugene som okkupantene hadde kontroll over. Han sa: - Når man fryser, så er det ikke tyveri. «Heute will ich fringsen!» (I dag skal jeg ut å fringse) sa rhinlenderne. Så gikk de opp i kullhaugene og tok det nødvendige kull for å holde varmen. De tok igjen med sine ledere og med kirkens tjenere, men det var ikke noe hat i noe av det.

- Etter 10 år i Tyskland bar det hjem til Trondheim i 1957, til stilling som kapellan. Biskop Rùth var prefekt enda. Det ble et helt annet liv. Jeg er glad jeg hadde disse to årene i Tyskland med vanlig pastoral tjeneste. Oppholdet som prest i Tyskland gav meg en sikkerhet. Hjemme ble det helt annerledes. Befolkningen i de to landsbyene i Tyskland var homogen, og folk oppdro sine barn i troen. Min landsby var delt i to: bønder og industriarbeidere, mens menigheten i Trondheim var langt mer pluralistisk, og bød på vidt forskjellige oppgaver. Det ble mye konvertittundervisning, og undervisning av barn og ungdom som hadde liten påvirkning hjemme, og som skulle gjøres til fromme kristne. Vi holdt til i den lille røde kirka. Det var rom mellom biskopen og meg i prestegården.
- Det ble 30 år i Trondheim. ½ år i Ålesund, ½ år i Kristiansund, 1 år i Drammen, 9 år i Kristiansund – en god tid. 10 år med Georg Müller kan ikke forklares. Jeg ville heller ha kjempet med sverd ved lend, enn å leve i denne giftige atmosfæren. Men: *De mortuis nihil nisi bonum.* (= Om de døde sier vi ikke annet enn det som godt er.)
- Jeg fikk gode venner i Trondheim – Magne Kringlebotn, Gubbe, Karsten Jacobsen, jøden Kai Klein «Bodde» – venn fra svenskeskogen. Vi hadde mye moro sammen. De andre foreslo for Bodde Klein at han burde kle opp presten. Bodde syntes det fikk være nok at «vi jøder har gitt dere både Jesus og Maria om vi ikke også skulle bli nødt til å kle opp prestene deres.» Dagen etter var det bare å forsyne seg med en dress på Kleins klesbutikk.
- *Tiden fra 1942 til 1957 – må sies å ha vært en ekstraordinært assortert og hard formingstid.*

- Ja.

Birgittaklosteret på Tiller, 12.okt. 2016
Dordi Glærum Skuggevik

Intervju III med Pater Olav 22. – 23. nov. 2017, i hans leilighet i Erling Skakkes gt. 52 B, Trondheim.

Det er nå et år siden jeg gjorde to intervjuer med deg om tiden før du kom tilbake til Trondheim og ble kapellan i den katolske menigheten der. Disse to første intervjuene var mitt initiativ, men nå er det du som har spurt meg om å gjøre et tredje intervju om tiden som prest i Norge.

- Ja, menigheten her i Trondheim var jo knøttende liten, og som jeg har sagt tidligere, så var den også veldig forskjellig fra min landsbymenighet i Tyskland.
- Min forgjenger hadde store vanskeligheter med dem som kom fra Nord-Norge og som bosatte seg i Ila. Dette var folk som etter første verdenskrig kom sørover til Trondheim for å emigrere til Amerika, og så lyktes ikke det for dem. De havnet på «Lusøra» i Ila. De tilhørte nærmest den kommunistiske grupperingen som kirken ikke hadde noe forhold til. De var proletarer og fattigfolk som bodde på ett værelse og kjøkken, men som gjennom sin kontakt med Elisabeth-søstrene på St. Elisabeth Hospital konverterte til den katolske kirken. Disse familiene er fortsatt katolikker. Vi ser lite til dem, men de er trofaste.
- De jeg også fikk kontakt med den første tiden, de hadde lært meg å ministrere da jeg kom hjem fra Sverige og Finnmark etter krigen, mens jeg gikk på privat gymnas da.
- En del polakker var blitt igjen etter krigen. De hadde vært tvangsrekruttert til marinen av tyskerne. De hadde giftet seg med norske jenter og returnerte til Polen, men der var det

dårlig økonomi. Etter 5 – 10 år fikk de nok av Polen, så med hjelp av Elisabeth-søstrene kom de tilbake. De fikk jobber her som håndverkere. Allerede da jeg kom hjem i 1957 var det også blitt en del norske konvertitter.

- Biskop Rüth var her da jeg kom tilbake. Jeg fikk som oppgave å ta meg av konvertitt-undervisningen. Den satte store krav. Det ble et nytt liv som prest på mange måter. Konvertittene kom fra mange sosiale lag. Noen var helt alminnelige arbeidsfolk uten særlig skolegang, andre var høyt skolert og befant seg på et høyt intellektuelt nivå. Undervisningen måtte anpasses hver enkelt, til det nivået den enkelte befant seg på rent intellektuelt. Det var en utfordring å holde seg à jour med deres intellektuelle behov. Ingen fikk konvertere uten undervisning.
- Så kom da også kontakten med ungdommen, skoleungdommen og de på gymnaset. Jeg ble buden inn til en rekke forskjellige gymnasiastsamfunn. I begynnelsen var de upolitiske, men dette var i begynnelsen av 60-årene, og jeg måtte etterhvert sette meg inn i tre forskjellige ideologier for å kunne ha en dialog med de unge.
- 1.periode var apologetisk: forsvar for den katolske tro og kirken – bl.a. med Kant som motpart. På skolen hadde lektorene sagt at fra Kant av var all metafysikk umulig – d.v.s. alt som skjer utenfor individet vet vi ingen ting om. Vi vet ingen ting om – *Das Ding an sich*, tingene utenfor deg, slik de er i seg selv. Jeg var lyn forbanna på dette. Det som den jevne fisker og bonde hadde syntet var en selvfølge, og Paulus som sier at alt rundt oss peker på at det finnes en Gud, og at menneskene kan tenke seg frem til Guds eksistens ved hjelp av de ytre tingene (*das Ding an mich*), det skulle nå være umulig å slutte fra ting utenfor deg selv, fra deres

lovmessighet, styrke og skjønnhet – til Guds eksistens og enkelte av hans egenskaper.

- 2.periode ble Eksistensialismen (*l'homme est ce qu'il se fait* - mennesket blir det som det selv gjør seg til). Eksistensialismen var egentlig en reaksjon mot Kants etterfølgere, en protest mot det universale subjektive hos Kants elever. Jeg måtte lese veldig mye om Eksistensialismen. Religionsfilosofen Søren Kierkegaard var den store danske eksistensialisten – men på kristen grunn. Jeg leste Heidegger og tyske eksistensialister. Det viktigste for meg var å få ungdommen til å forstå at det er mulig å være både katolikk og eksistensialist. De trengte ikke å bryte med Kristendommen for å kunne bekjenne seg til Eksistensialismen. Jeg ble nødt til å lese mye filosofi for å kunne møte gymnasiastene og Studentforbundet. Det kristne studentlaget var antikatolsk, ikke interessert. Tøff tid – med mye lesing og studering.
- I 3.periode skjedde det en radikaliserings av de unge (Hoem bl.a.). Jeg holdt foredrag både på gymnasene og i Studenterforbundet, men «Laget» var ikke interessert (Det kristelige studentlaget). *Diamat* (dialektisk materialisme) – den filosofien som marxistene bygger på, den hadde få intellektuelle i Norge hørt om. En tysk jesuitt har skrevet om den, og det han skriver er også anerkjent på marxistisk side. Jeg ser på denne filosofien som en kvasireligion. Djevelen er Guds apekatt. Kristendommen lærer at Gud er overalt. Diamat lærer: Materien er overalt. Det er ikke noe åndelig i mennesket. Kristendommen sier: Den åndelige Gud kommer ned til oss og er blant oss på Jorden. Diamat lærer noe tilsvarende – men i en annen retning: Det kommunistiske menneske er som et dyr, men står over alt annet på jorden. Kristendommen lærer: Det guddommelige menneske blir ved

dåpen medlem av en kirke. Kommunismens «kirke» er det kommunistiske partiet. Kristendommens hellige skrift er Bibelen. Kommunismens «bibel» er «Den lille røde» - Marx sin litteratur. Den kristne kirke lover en salighet etter døden – men det er en hinsides, åndelig og legemlig salighet. Den kommunistiske «kirke» lover også en slags salighet – men dennesidig, her på Jorden, ved å avskaffe fattigdom etc. Men går man her inn på det enkelte menneske, så kunne Stalin, med god samvittighet, flytte folk hit og dit – for de er bare materie, tross alt, i hans univers.

- Foredragene er borte nå. AKP(m-l) radikaliserer gymnassamfunnene. Jeg ble kuttet ut. Da kom prof. Brøgger til Trondheim. Han var sosialantropolog og katolikk. På Universitetet ute på Lade ble han ansett som høyreorientert. Studentene var radikaliseret. De stod veldig mot hverandre, men prof. Brøgger lot seg ikke temme.

Her kan intervjueren skyte inn at Pater Olav nevner ofte den store gleden han hadde av «Gjengen» - gruppe(r) med gymnasiaster/studenter som han omgikk i denne tiden. Intervjueren kontakter en av dem – Gudmund Hernes, og han sender prompte en mail fra Nice: - Ja, jeg har mye varme og kjærlighet for Pater Olav. Vi var en gjeng som gikk der et par år, hver onsdag kveld, tror jeg det var. (Her nevner han 4 andre.) Vi deltok også på møtene i Katolsk Forum, der biskop Rùth var et sentrum. På hybelen til Olav fulgte vi også boksekampen mellom Floyd Patterson og Ingemar Johanson – og det kunne vanke et glass fra en flaske vin som ennå ikke var viet til altervin. Ola og jeg skrev et forsvar for filmen «Aldri på en søndag» med Melina Mercouri – og fikk støtte i Adressas spalter fra en mystisk innsender som suksomsider viste seg å være Pater Olav. Du må overbringe de varmeste hilsener og ønsker.

*Hilsen fra Nice.
Gudmund*

Vi går tilbake til Pater Olav i dag:

- 4. periode, etikken: Min kamp mot tidens farlige etiske utvikling, med bl.a. det store spørsmålet om eutanasi. Alltid redd for at vi utvikler oss tilbake til tiden før Hellig Olav – til hedendommen. Synd eksisterer ikke lenger = har du lyst har du lov. Gamle etiske tradisjoner viftes bort. – Følg din trang, så får du det godt i livet – det kan rettes mot nokså mye. Det vi er på vei inn i er den praktiske materialisme – en *Diamat* uten ideologien.
- Økumenikken: I hele denne tiden her, gjennom alle disse periodene, var jeg økumenisk interessert. Det har vært en rivende utvikling. Da jeg kom tilbake fra Tyskland i 1957, var det jo så å si ingen økumenisk kontakt mellom katolikker og protestanter. Dominikaneren Pater Thorn var den eneste økumenisk interesserte. Han var glad i den kirken han forlot da han konverterte, og han gikk ofte i den lutherske kirke. Mange protestantiske prester føler seg sugd mot oss, men de kan ikke gå over til oss på grunn av familien m.m. I 1957 var det nærmest ingen kontakt i Trondheim mellom katolikker og protestanter. Alt forholdt seg som et fotballspill: Det gjaldt å skyte flest mulig mål og høvle flest mulig skinneben. Det var stygge artikler i avisen fra begge sider. I 70-årene begynte økumenikken å blomstre i Trondheim, tror jeg at jeg kan si. Våre Dominikanerinner på Angelltrøa fikk stor betydning med sine økumeniske aftener. Det brygget på seg. Fra søstrene spredte det seg videre utover til kirkesamfunn og sekter. Prof. Bøckman m.fl. – pastor Borgen i Metodistkirken. (Borgen fremhevet alltid at Metodistkirken var et kirkesamfunn, ingen sekt.) Internasjonal bønneuke for

Kirkens enhet ble en realitet, med økumenisk søndag på forskjellige steder. Gudstjenester med invitasjon til andre kristne ble holdt, en søndag i Ilen kirke, hos metodistene, i Frelsesarméen, i den lutherske kirken og i den katolske kirken. Det var vind i seilene. Flere år på rad. Det ble fremgang i økumenikken på slutten av 70-tallet og hele 80-årene. Høydepunktet ble Pave-besøket.

- Gjennombruddet for økumenikken kom i 1953 da biskop Rùth ble invitert av biskop Fjellbu til feiringen av erkebispestolens opprettelse i Nidaros i 1153. Da uttalte biskop Rùth i sin tale: «Jeg siterer Bibelen, Abraham som sa: Går du til venstre, går jeg til høyre, og omvendt.» Alle aviser i landet skrev: - Et midlertidig gjennombrudd for økumenikken. Og i dag: i mer opplyste sirkler er mange fordommer fjernet. Men, i Europa er økumenikken i dødvannet for øyeblikket. Det merker vi også i Norge, men klimaet mellom oss er blitt så mye, mye bedre. For å nevne noe som imponerte meg veldig: Opphevelsen i 1956 av Jesuitt-paragrafen i Grunnloven. Etter krigen fikk jo ikke medlemmer av den franske Fremmedlegionen som kjempet for norsk frihet i Narvik, adgang til Norge, selv om de hadde deltatt i slaget om Narvik! Jeg hadde inntrykk av at Norge trodde det stod et helt kompani av Jesuitter i Sverige som ville inn i Norge. Det ble sagt av modige lavkirkelige kretser: «Vi lutheranere skal være sterke i troens bolverk mot Jesuitternes umoral!» Mange fordommer har forsvunnet siden den tid. Få har reagert på at Pave Frans er jesuitt, men han har stor kjærlighet til Frans av Assisi.
- Så – siste ideologien: Kjempe for at sannheten eksisterer. Typisk for Postmodernismen er at det finnes ingen sannhet. *‘Det som er sant for deg er ikke sant for meg.’* Og omvendt.

‘*Alt er like sant.*’ – Postmodernismens relativisme fører til etisk og ideologisk kaos.

- Slutning: Etter retur til Norge - ser jeg at med protestantismen kommer en sykdom som jeg kaller subjektivismen. Luther, sett med katolske briller, er: Troens far. Fra barndom og ungdom og helt til student og professor er Luther plaget av en forferdelig redsel for Gud, og at han holdt ut med Gud helt til «Tårnopplevelsen» - var heltemodig. Guds rettferdighet = Guds nåde, opplever han i tårnet på Wartburg. Fra da av – det som skjer nå – det skjer subjektivt: Alt som ikke stemmer med «Tårnopplevelsen», må forkastes. Paven skal vekk! Kirkekonsilene skal vekk! Alt som smaker av menneskeverk skal vekk! 2 av 7 sakramenter blir beholdt. I Norge inngår den lutherske subjektivismen «ekteskap» med det som var i Norge fra før: Enhver bonde satt på sin haug. Denne individualismen gikk inn i byene og Norge blir subjektivistisk. Vi sier: All sannhet kommer fra Gud – ovenfra og ned, men her i Norge er det blitt nedenfra og opp. – Men, Gud er ingen demokrat, slår vi fast.
- Der har Kristendommen fått en sterk fiende/konkurrent i New Age som er veldig sterk, uten at vi ser den. New Age er som et koldtbord med mange retter. – Forsyn deg med det som passer for deg, men det går vanligvis ikke sammen med Kristendommen. Jeg har lest mye om New Age, og har forfattet mange skrifter og holdt mange foredrag mot den.
- Når det gjelder de unge: Min apostoliske handling/engasjement for de unge har bredd seg til hele det samfunnet jeg lever i. Jeg har gjort hva jeg har kunnet for de unge i menigheten. Leirstedet/hytta på Dolmøya ute på Hitra ble bygd for norske penger, ikke for tyske penger som var

nødvendige for så mye annet. Utallige ganger var jeg der ute med barn og ungdom og drev masse og allsidige aktiviteter.

- Jeg er nå snart 94 år og venter bare på at Michael skal ro meg over den store floden til den andre siden, der jeg håper mine tre rottweilere står og logrer og venter på meg ... men jeg vil slutningsvis si, når det gjelder min katolske propaganda, så har den tre dimensjoner:
- 1: Den stridende kirke på Jorden hvor vi kjemper for å elske Gud.
- 2: Himmelen – og jeg kan gråte av fortvilelse når katolikker eller protestanter sier: «Det kan vel ikke være verre der enn det er her på jorden.» Vårt ene øye skulle alltid være rettet mot det himmelske. Troen vil forsvinne og bli til viten. Håpet vil forsvinne, bare kjærligheten blir tilbake. Alle våre lengsler skal oppfylles. Vi vil erkjenne Gud som Gud erkjenner oss.
- 3: Helvetet: Etter Hallesby og Schjelderup snakker man ikke lenger om Helvetet og Djevelen i Den norske kirke. Men, vi må holde fortapelsen som en mulighet: Det er vi selv som velger – og Gud tillater, i sin store barmhjertighet, at Gud lar et gudshatende menneske flykte inn i en tilstand uten Ham. Hvis Gud *tvang* oss inn i Himmelen, ville Himmelen bli et Helvete for vedkommende.
- Kirken lærer at noen få blir besatt. Ingen vet hvem eksorsisten her i landet er, men vi tror at han som har denne oppgaven i den katolske kirken idag i Norge, bor i Sverige nå. Jeg har vært med noen få ganger på eksorsisme, djevleutdrivelse. Djevelen er Guds apekatt. Den som blir besatt får store løfter, men med motsatt fortegn av Guds løfter. Alt Djevelen spår som lykke, blir bare ulykke. Vi har

lov til å se mye av *det åndelige og materielle* som skjer – som djevelsk.

- Jeg vil ha frem at vi vet ingen ting – om mange, noen eller ingen – er gått tapt. Vi vet ikke. Mulighetene for at alle blir frelst er der. Muligheten til å leve med Gud i enhet, er der, men mennesket kan velge en tilværelse uten Gud, det er bibelsk. Vi tror at alle mennesker av god vilje møter Jesus i døden og blir frelst. Mange tror at vi dømmer protestantene nord og ned, men det gjør vi ikke. Selv universitetsprofessorer tror på denne løgnen.

Du har jo et sterkt og nært forhold til naturen, hvor finner den sin plass?

- Jeg har alltid sett en sammenheng mellom Kristendommen og naturen, og har derfor elsket å gå på turer i skog og mark med hunden som bærer kløven eller drar sleden. Det ble 50 mil over Finnmarksvidda på vinteren med hunden, det ble mange turer i Sylene, både sommer og vinter. Jeg ser ikke naturen som noe ondt, men som noe vidunderlig vakkert, som Den Hellige Ånds sannhet. Kristendommen med sine dogmer er sann. Naturens skjønnhet og storhet og visdom er sann, en del av Den Hellige Ånds sannhet. Vi skal i særlig grad ikke glemme naturen. Vi skal ære og tilbe Gud når han viser oss naturens skjønnhet, og vi skal lytte til Pave Frans som snakker om å ære naturen.

Hva vil du runde av med nå her til slutt?

- Til slutt vil jeg si at mange får det inntrykk at jeg skryter av alt det jeg har vært med på. En ting er teoriene. En annen ting er hva man i realiteten har greid å utføre. Der vet jeg intet, bare Gud selv vet. Alt er nåde. Jeg skulle gjerne bli glemmt når jeg er død, men jeg håper at det Gud har utrettet gjennom meg, skal videreføres av mine kolleger, og av dem jeg har

undervist – og av fromme protestanter som det finnes hundrevis av.

- Jeg sier som forvalteren som stilles til regnskap når vingårdseieren vender hjem: - Jeg har vært en unyttig tjener. Han sier det, selv om han har vært en trofast tjener og gjort jobben han ble satt til. Jeg sier det om mitt liv. Nu lyver jeg ikke. Nu taler jeg sannhet. Jeg sa til en annen som ville intervju meg: - Jeg vil ikke ha noe intervju for jeg har vært en dårlig prest.

Der er vi svært mange som er svært uenig med deg, Pater Olav!

*Erling Skakkes gt. 52B, 22. nov. 2017
Dordi Glærum Skuggevik*

EPILOG:

23. nov. i Erling Skakkes gt.52 B

Vi er jo begge ganske slitne etter våre to økter i går, og vi møtes jo i dag bare for å snakke om løst og fast, fordi jeg har noe tid til overs, men jeg vil gjerne spørre deg: Da du kom hjem til Trondheim i 1957, ble Trondheim din ideologiske kamparena, mens de andre tjenestestedene dine ble preget av mer «vanlig» menighetsarbeid?

- Den store ideologiske kampen foregikk også delvis på de andre stedene, men både der og i Trondheim og på andre steder og i mange miljøer – fra Rotary til Frelsesarméen - holdt jeg mange lysbildeforedrag fra mine turer, og knyttet kontakt med folk – helt uten at noen ideologi var implisert. Jeg reiste til mange land hvor jeg kjøpte meg en brukt sykkel og dro omkring med kamera og oppsøkte kunnskap om stedene. Etter sykkelturen i Palestina, snudde jeg ideologisk. Med utgangspunkt på Cypros, syklet jeg i Paulus sine hjemtrakter da han var Saul fra Tarsus enda – fulgte ruten for hans 2. og 3. misjonsreise, over den Anatoliske høysletten, til Bosporos og Istanbul, og videre til Grekenland og Athen - for så å ta toget hjem. På den turen kom jeg også til Marias hus i Efesos. Jeg syklet fra Syd-Spania til Belgia. Det ble Polen – Krakow. Jeg syklet rundt Island, noe som betød mye for meg. I Trondheim mekka jeg en gammel folkevognbuss og tok med mor og min handicappede søster tur-retur Trondheim - Sicilia. Vi brukte 2 måneder, og i Kiel ble vi gjenforent med lærerinnen fra min landsby i Tyskland hvor jeg hadde vært prest, og hun ble med oss nedover.
- Ja, det ble mer menighetsliv i de andre byene. Mye kontakt og mange innbydelser. På grunn av striden rundt biskop

Georg Müller ønsket ikke han å ha meg i Trondheim, og vår provinsial flyttet meg til Kristiansand, men da vår lille kommunitet i Kristiansand ble oppløst, var jeg 73 år, og jeg fikk komme tilbake til Trondheim og bo i Picpus-ordenens leilighet her. Lydigheten som munk og prest har jeg vært ganske flink med.

- *Hvordan ser du «kampen» i dag? Er det noen kamp?*
- I kampen i dag står katolikker og protestanter sammen mot den intellektuelle klikken som gjør alt de kan for å rive ned Kristendommen, for å rive ned katolsk moral, rive ned alle kulturelle og etiske tradisjoner.
- Så er det dem som konverterer til Islam i Danmark og Norge. Det er helt bort i veggene! Vår ambassadør til Midtøsten, Carl Schiøtz Wibyes bok «Terrorens rike» - om Wahabismen, «Ørken-Islam», er glimrende. Alle som studerer teologi burde ha den som obligatorisk lesning. Tingene faller på plass når en leser den boken. Ambassadøren vil ikke gi seg ut for å være en vitenskapelig forfatter, men det er han. Se bare hans grundige kildehenvisninger. Glimrende! Veldig stort arbeid og stor innsikt ligger bak denne boken.

Hvorfor konverterer de til Islam?

- Hos troende muslimer møter de ofte en veldig sterk tro som muslimene ikke skammer seg over å blottlegge, mens vi går stille i dørene og skammer oss i stedet for å stå frem med Kristendommen i all sin fylde. Det er langt mer guddommelig prat i muslimske filmer enn hos oss, og den muslimske taxi-sjåføren stopper midt i trafikken, ruller ut bønneteppe på asfalten og ber sin tidebønn.

Ja, vi ber jo våre tidebønner innahyses, innestengt i klostrene.

Pater Olav presiserer ved avskjeden at jeg må skrive intervjuet i mitt idiom, slik jeg ville ha uttrykt meg, men jeg repliserer at jeg kommer til å skrive tett opp til hvordan han formulerer seg, selv om han snakket så fort at min penn hadde problemer med å følge med, og hodet hadde problemer med persepsjonen når han tok ut på de store dyp. For å formulere seg, det kan han! Det er ingen grunn til å omformulere det som min gamle lærer og prest har sagt. Det er bare så dumt at ingen fulgte oppfordringen til å ta hans prekeners opp på bånd da han var min sogneprest i Kristiansund, for jeg bodde jo 2 timer fra kirken, dessverre. Kort, presist og opplysende slo han som en bolt ned i oss og naglet oss til benken, men uten at det ble dokumentert for andre og for ettertiden. Det blir vår store synd, som vi må leve med.

Glærum 24.nov.2017

Dordi Glærum Skuggevik

28.august – 2018,

på vei hjem fra Lüneburg/Bremen/Hamburg – via Munkeby og Tautra, sitter jeg ved sengen til pater Olav på Buran sykehjem. En godt voksen, storvokst mannlig pleier kommer inn med saltkjøttlapskaus og en liten pen dessert – men pateren vil ikke ha mat. – *Kom her og bryt handbak med liket!* roper han. Pleieren setter seg på en stol, og de bryter handbak på sengkanten. – Er han sterk? spør jeg. – Ja, han er sterk, sier pleieren.

5 dager senere ringer pater Olav, assistert av en annen person og hennes mobiltelefon. Pusten er svært dårlig, så det er vanskelig å snakke for ham. – Du skal tie, og jeg skal snakke, sier han.

Det dreier seg om publiseringen av disse intervjuene. Det er svært viktig for ham at de snarest blir publisert. Han kommer med praktiske forslag. Jeg kan si at jeg har selv funnet frem til Jan Erik Kofoed, ut fra den kirkehistoriske publikasjonen som jeg fikk av ham 28.august, og at Jan Erik Kofoed og undertegnede nå jobber så fort som vi kan.

Glærum, 2.sept.- 2018.

DGS

Innhold:

Forord.....	5
Intervju I: Tiden som politisoldat i Sverige og i Finnmark under krigen...	7
Intervju II: Tiden i kloster i Holland og som prest i Tyskland.....	19
Intervju III: Tiden som katolsk prest i Norge.....	27
Epilog.....	37
28.august – 2018.....	41

ISBN 978-82-991394-1-0 Trykt, heftet
ISBN 978-82-991394-2-7 E-bok (PDF)